

Дмитро Юрійович КОНДРАТОВ,
кандидат юридичних наук, доцент
(Харківський національний університет
внутрішніх справ, м. Харків, Україна)

КВАЛІФІКУЮЧІ ОЗНАКИ ПОРУШЕННЯ ТАЄМНИЦІ ЛИСТУВАННЯ, ТЕЛЕФОННИХ РОЗМОВ, ТЕЛЕГРАФНОЇ ЧИ ІНШОЇ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ, ЩО ПЕРЕДАЮТЬСЯ ЗАСОБАМИ ЗВ'ЯЗКУ АБО ЧЕРЕЗ КОМП'ЮТЕР

На підставі аналізу чинних кримінально-правових приписів і спеціальної наукової літератури дано кримінально-правову характеристику кваліфікуючих ознак порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер, та запропоновані зміни до частини 2 ст. 163 КК України.

Ключові слова: кваліфікуючі ознаки, повторність, державні чи громадські діячі, журналіст, службова особа, використання спеціальних засобів, призначених для негласного зняття інформації.

Постановка проблеми. Орієнтація національного законодавства на міжнародні стандарти в галузі прав людини та подальша інтеграція України до Європейського Союзу покладають на нашу країну певні обов'язки, пов'язані з реальним забезпеченням проголошених Конституцією України прав і свобод людини та громадянина, однією із гарантій яких є встановлення кримінальної відповідальності за їх порушення. Окремі конституційні права та свободи охороняються нормами, що містяться в статтях розділу V Особливої частини Кримінального кодексу України. Зокрема, відповідальність за порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер, встановлено у статті 163 КК України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі питання охорони таємниці листування, телефонних розмов, телеграфних та інших повідомлень знайшли відображення у наукових роботах П. П. Андрушка, М. В. Анчукової, М. І. Бажанова, П. С. Берзіна, Ю. І. Дем'яненко, Є. Ю. Захарова, І. О. Зінченко, С. Я. Лихової, В. В. Назарова, З. А. Тростюк, Н. В. Устименко, М. І. Хавронюка, С. В. Хилюк та інших учених. Наукові розробки згаданих авторів мають

безсумнівну теоретичну та практичну значущість, однак їх переважну більшість присвячено загальним питанням кримінально-правової охорони виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини та громадянина. Разом із тим самостійного дослідження, яке б окремо стосувалося питання кваліфікуючих ознак порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер, в Україні ще не проводилося.

Отже, **метою** запропонованої статті є надання кримінально-правової характеристики кваліфікуючих ознак злочину, передбаченого частиною 2 ст. 163 КК України.

Виклад основного матеріалу. Якщо виходити з положень частини 2 ст. 12 КК України та санкції норми, передбаченої частиною 1 ст. 163 КК, стає зрозумілим, що цей злочин законодавець відносить до злочинів невеликої тяжкості. Однак у частині 2 ст. 163 КК він передбачив кваліфікований склад цього злочину, за вчинення якого винна особа підлягає покаранню у вигляді позбавлення волі на строк від трьох до семи років. Таким чином, цей злочин вже вважається тяжким, а тому дуже важливим є правильне й точне встановлення його кваліфікуючих ознак.

Одразу слід зазначити, що до 2016 р. кваліфікуючими ознаками порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер, законодавець визнавав вчинення цих дій у таких випадках: 1) щодо державних чи громадських діячів; 2) службовою особою; 3) з використанням спеціальних засобів, призначених для негласного зняття інформації. Проте Законом України від 04.02.2016 р. № 993-VIII «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо удосконалення захисту професійної діяльності журналістів» частина 2 ст. 163 КК України була доповнена ще двома кваліфікуючими ознаками, а саме: «ті самі дії вчинені повторно» та «щодо журналіста» [1].

Вважаємо за необхідне одразу зауважити, що у формулюванні кваліфікуючих ознак у частині 2 ст. 163 КК України використовується така законодавча конструкція: «Ті самі дії, ...» Однак, як ми вже довели раніше, об'єктивна сторона злочину, передбаченого статтею 163 КК України, може полягати як у вчиненні незаконної дії, так і у бездіяльності, головне щоб таке діяння було спрямоване на порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер [2, с. 75]. Тому пропонуємо внести зміни до частини 2 ст. 163 КК України, замінивши ній словосполучення «Ті самі дії, ...» на «Ті самі діяння, ...»

Далі звернемо увагу на те, що така кваліфікуюча ознака, як повторність, буде такою у тих випадках, коли злочин вчиняється особою, яка раніше вже вчиняла злочин, передбачений статтею 163 КК. у такому разі відповідальність настає за частиною 2 ст. 163 КК незалежно від того, чи була винна особа раніше засуджена за перший злочин, вчинила вона закінчене порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер чи

готування до нього або замах на нього, чи була вона виконавцем або іншим співучасником цього злочину. Проте ознака повторності буде відсутня, якщо за раніше вчинений злочин особу було звільнено від кримінальної відповідальності, якщо судимість за раніше вчинений злочин було погашено чи знято в установленому законом порядку, або якщо на момент вчинення нового злочину минули строки давності притягнення особи до кримінальної відповідальності за раніше вчинений злочин.

У разі вчинення декількох порушень таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер, перший злочин за відсутності інших кваліфікуючих ознак слід кваліфікувати за частиною 1 ст. 163 КК, а інші як вчинені повторно – за частиною 2 ст. 163 КК. Однак неодноразове порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер, що складається із тотожних діянь, які мають спільну мету та із самого початку охоплюються єдиним злочинним наміром на порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер, стосовно конкретної особи (осіб) слід розглядати як один продовжуваний злочин [3, с. 109].

Далі слід зазначити, що наявність такої кваліфікуючої ознаки цього злочину, як його вчинення щодо державних чи громадських діячів, є особливістю вітчизняного кримінального законодавства. На нашу думку, ця кваліфікуюча ознака була виокремлена з метою запобігання вчиненню таких злочинів у зазначених сферах суспільного життя тому, що такі діяння вже неодноразово траплялися на сучасному етапі розвитку української політики та громадського життя. Достатньо згадати політичні стеження, що здійснювалися під час президентської кампанії 2004 р. та набули надзвичайно великих масштабів, коли об'єктами прослуховувань ставали народні депутати, кандидати на посаду Президента й керівники органів державної влади. Уже тоді зазначена проблема стала публічною, тому сьогодні нікого не дивує, що в Україні масово поширюються записи телефонних розмов різних політиків, а публічні особи заявляють, що їх прослуховують.

Отже, як ми бачимо, специфічною ознакою цього кваліфікованого злочину є потерпілий. у цьому випадку ним може бути державний чи громадський діяч, обраний або призначений на посаду у встановленому Конституцією та законами України порядку. Треба зазначити, що та ж сама особа може бути водночас і державним, і громадським діячем (наприклад, народним депутатом України й керівником політичної партії), що треба враховувати в юридичному формулюванні обвинувачення.

Особливу увагу треба звернути на те, що у диспозиції частини 2 ст. 163 КК України не вказано, кого саме законодавець розуміє під державними або громадськими діячами. Тому більшість науковців, зокрема І. О. Зінченко, С. Я. Лихова й автори науково-практичних коментарів до Кримінального кодексу України, пропонують визнавати такими особами тих,

виключний перелік яких передбачено в диспозиціях статей 112 та 346 КК України [4, с. 298; 5, с. 46–47; 6, с. 424].

Однак у диспозиції статті 344 КК України термін «державний діяч» розкривається дещо інакше. Так, у тексті зазначеної норми Голови чи судді Верховного Суду України або вищих спеціалізованих судів України, а також Генеральний прокурор України й Директор Національного антикорупційного бюро України не визнаються державними діячами, натомість державним діячем ця стаття КК України визнає члена Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, Голову Антимонопольного комітету України, Голову Фонду державного майна України, Голову Державного комітету телебачення і радіомовлення України та члена Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

На вказану проблему вже звертала увагу З. А. Тростюк ще у 2003 р. Так, у монографічному дослідженні, присвяченому понятійному апарату Особливої частини Кримінального кодексу України, вона зазначала, що «такі ситуації, коли одне поняття має кілька дефініцій, є категорично недопустимим з огляду на правила законодавчої техніки. Тим більш, що у ч. 2 ст. 163 КК також використовується термінологічний зворот “державний діяч”, але без роз’яснення його змісту. Тому незрозуміло, кого слід відносити до цієї категорії: тих осіб, які перелічені у статтях 112, 346 КК чи у ст. 344 КК. Цей приклад свідчить про те, що ні в якому разі не можна давати одному терміну кілька легальних визначень (тим більше у межах одного нормативно-правового акта), адже якщо значення терміна не може бути визначене у найближчому контексті, необхідно звернутися до подальшого контексту, співставивши паралельні місця. А в наведеному випадку це неможливо, оскільки таких “паралельних місць»” декілька, причому у кожному з них містяться різні дефініції того ж самого поняття» [7, с. 116–117]. Зазначена проблема потребує проведення окремих ґрунтовних наукових досліджень і вирішення на законодавчому рівні, оскільки вона може породжувати неоднакове та неправильне застосування кримінального законодавства.

Далі необхідно звернути увагу на те, що особи, які обіймають зазначені посади з порушенням встановленого порядку, не повинні визнаватися потерпілими від такого кваліфікованого виду злочину. Крім цього, порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв’язку або через комп’ютер, вчинене щодо осіб, які є членами сім’ї відповідного державного чи громадського діяча, не тягне відповідальності за частиною 2 ст. 163 КК України, а за відповідних обставин кваліфікується за ч. 1 цієї статті.

Згідно зі статтею 25 Закону України від 16.11.1992 р. № 2782-XII «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» журналістом визнається творчий працівник, який професійно збирає, одержує, створює і займається підготовкою інформації для друкованого засобу масової інформації та діє на підставі трудових чи інших договірних відносин з його редакцією або займається такою діяльністю за її уповноваженням, що

підтверджується редакційним посвідченням чи іншим документом, виданим йому редакцією цього друкованого засобу масової інформації. Професійна належність журналіста може підтверджуватися також документом, виданим професійним об'єднанням журналістів [8].

Правильна кваліфікація дій винного за частиною 2 ст. 163, на нашу думку, потребує також установлення часових меж, в яких та чи інша особа виконує повноваження державного чи громадського діяча або здійснює законну професійну діяльність журналіста. Так, аналіз відповідних норм закону про кримінальну відповідальність, зокрема п. 4 ч. 1 ст. 67, ст. 112, п. 8 ч. 2 ст. 115, ст. 171, ст. 345-1, ст. 346, ст. 347-1, ст. 348-1 КК України, а також практики незаконних прослуховувань у нашій державі, дають нам підстави зробити висновок про те, що порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер, щодо державних чи громадських діячів повинно визнаватися кваліфікуючою ознакою лише у тому випадку, коли такий злочин вчинено у зв'язку з їхньою державною чи громадською діяльністю, а щодо журналіста – у зв'язку із здійсненням ним законної професійної діяльності.

Такий підхід, на наш погляд, буде більш точно відповідати правилам законодавчої техніки, оскільки саме з державною чи громадською діяльністю цих осіб або законною професійною діяльністю журналіста необхідно пов'язувати підвищену суспільну небезпечність злочину, що розглядається, і, відповідно, більш сувору кримінальну відповідальність. в іншому ж разі буде порушено один з основних правових приписів рівності всіх перед законом.

Так, наприклад, сусід одного з керівників політичної партії, який заради цікавості порушив таємницю його телефонної розмови з дружиною, повинен нести підвищену кримінальну відповідальність за частиною 2 ст. 163 КК України лише тому, що потерпілим від цього злочину був громадський діяч. Однак більшість випадків порушень таємниці кореспонденції державних або громадських діячів чи журналіста вчиняються саме з метою подальшого використання зібраної інформації про такого потерпілого. Зібрана у такий спосіб конфіденційна інформація, що складає особисту таємницю потерпілого державного чи громадського діяча або журналіста, може бути поширена у публічному виступі чи в засобах масової інформації або використана для шантажування такої особи з метою перешкодити виконанню нею службових обов'язків, здійсненню законної професійної діяльності (в разі з журналістом) або ж добитися від потерпілого ухвалення незаконних рішень тощо.

Виходячи з цих положень, пропонуємо внести зміни до частини 2 ст. 163 КК України, а саме доповнити її словами: «щодо державних чи громадських діячів у зв'язку з їх державною чи громадською діяльністю, а щодо журналіста – у зв'язку із здійсненням ним законної професійної діяльності...»

Наступною кваліфікуючою ознакою порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер, законодавець визнає вчинення цих дій

службовою особою. Поняття службової особи визначається у частині 3 та ч. 4 ст. 18, а також у п. 1 та п. 2 примітки до ст. 364 КК України, згідно з якими службовими особами є особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також постійно чи тимчасово обіймають в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною службовою особою підприємства, установи чи організації, судом або законом. Службовими особами також визнаються іноземці або особи без громадянства, які виконують обов'язки, зазначені у частині 3 ст. 18 та п. 1 примітки до ст. 364 КК України [9].

На наш погляд, законодавець обґрунтовано виділяє таку додаткову ознаку суб'єкта укваліфікований склад злочину. Порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер, суб'єктом, який використовує для цього своє службове становище, є цілком можливим і, як бачиться, дійсно повинно тягти підвищену кримінальну відповідальність. у нашому випадку такими особами можуть бути, наприклад, службові особи поштово-телеграфних установ або відділення зв'язку, представники інших установ, підприємств та організацій, які за своїм службовим становищем зобов'язані зберігати таємницю листування, телефонних розмов, телеграфних та інших повідомлень, а також співробітники правоохоронних органів, які знімають інформацію з каналів зв'язку з порушенням законних підстав здійснювати такі дії.

Проте, на наш погляд, спеціальним суб'єктом такого кваліфікованого виду порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер, крім службової особи, необхідно визнавати й інших осіб, які не підпадають під ознаки службової особи, однак за родом своєї професійної діяльності мають доступ до інформації, яка міститься у кореспонденції інших осіб, або до матеріальних носіїв такої кореспонденції й, відповідно, зобов'язані зберігати таємницю листування, телефонних розмов, телеграфних або інших повідомлень. До такої категорії осіб можна віднести працівників об'єктів поштового зв'язку, поштамтів, центрів обробки та перевезення пошти, зональних вузлів, вузлів поштового зв'язку, відділень поштового зв'язку, пунктів поштового зв'язку та інших підрозділів, задіяних у єдиному виробничо-технологічному процесі з надання послуг поштового зв'язку, а також працівників операторів і провайдерів телекомунікацій, які, використовуючи своє професійне становище, вчиняють порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер. у таких випадках учинення зазначеного злочину переліченими особами полегшується

обумовленими професійним становищем додатковими можливостями, які дозволяють їм ознайомлюватися, причому у більшості випадків безперешкодно, зі змістом листування, телефонних розмов, телеграфної або іншої кореспонденції, а тому, на нашу думку, повинно тягти більш суворо відповідальність, а саме за частиною 2 ст. 163 КК України.

У зв'язку з вищевикладеним, пропонуємо в частині 2 ст. 163 КК України слова «вчинені службовою особою» замінити на «вчинені службовою особою з використанням службового становища чи особою, яка має доступ до кореспонденції у зв'язку з виконанням професійних обов'язків».

Ще однією кваліфікуючою ознакою порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер, законодавець визнає вчинення таких діянь з використанням спеціальних засобів, призначених для негласного зняття інформації.

Одразу зауважимо, що частиною 2 ст. 163 КК України встановлено відповідальність не за вчинення передбачених частиною першою дій із використанням спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації взагалі, а лише з використанням деяких видів таких засобів – спеціальних засобів, призначених для незаконного зняття інформації, й, очевидно, спеціальних технічних засобів негласного контролю поштових повідомлень і відправлень та негласного обстеження предметів і документів, якщо вони використовуються для негласного зняття інформації. Такі засоби іменуються спеціальними технічними засобами негласного отримання, реєстрації інформації з телекомунікаційних мереж.

Так, Пленум Верховного Суду України в абзаці 2 п. 3 постанови від 28.03.2008 р. № 2 «Про деякі питання застосування судами України законодавства під час надання дозволів на тимчасове обмеження окремих конституційних прав і свобод людини та громадянина під час здійснення оперативно-розшукової діяльності, дізнання і досудового слідства» роз'яснив, що зняття інформації з каналів зв'язку полягає у застосуванні технічного обладнання, яке дає змогу прослуховувати, фіксувати та відтворювати інформацію, що передавалася цим каналом зв'язку, а така інформація може охоплювати дані як про взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж, так і щодо змісту інформації, яка була передана каналом зв'язку [10].

Особливу увагу треба звернути на те, що використання спеціальних технічних засобів, призначених для негласного зняття інформації, в Україні дозволяється лише відповідним оперативним підрозділам на підставах і за умов, визначених законодавством, у будь-якому іншому випадку їх використання є незаконним.

Як зазначається у науковій літературі, під час кваліфікації злочинів, передбачених частиною 2 ст. 163 КК України (порушення таємниці кореспонденції, вчинене з використанням спеціальних засобів, призначених для негласного зняття інформації) та ст. 359 КК України (незаконне використання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації), виникають певні складнощі. Більшість авторів вважає, що незаконне використання спеціальних технічних засобів негласного

отримання інформації, поєднане з порушенням таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, охоплюється частиною 2 ст. 163, але за наявності кваліфікуючих обставин, передбачених ч. 2 ст. 359, кваліфікується за сукупністю злочинів, передбачених ч. 2 ст. 163 і ч. 2 ст. 359 КК України [5, с. 47; 6, с. 424; 11, с. 523].

Дозволимо собі не погодитися з вищезазначеною думкою. Безсумнівно, використання спеціальних засобів, призначених для негласного зняття інформації, є більш небезпечним способом порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер. Однак треба зауважити, що саме по собі незаконне використання таких технічних засобів визнається самостійним злочином, за вчинення якого передбачено відповідальність у статті 359 КК України.

Крім того, Законом України від 15.06.2010 р. № 2338-VI «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за незаконне поводження із спеціальними технічними засобами негласного отримання інформації» така кваліфікуюча ознака, як заподіяння істотної шкоди охоронюваним законом правам, свободам чи інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам окремих юридичних осіб, була виділена у частині 3 ст. 359 КК України, яка передбачає покарання у вигляді позбавлення волі на строк від семи до десяти років. Отже, законодавець визнав, що злочин, передбачений частиною 3 ст. 359 КК, є більш тяжким, ніж той, який передбачається ч. 2 ст. 163 КК України [12].

Оскільки порушення таємниці кореспонденції сформульовано як злочин з формальним складом, тому і такий наслідок, як істотне заподіяння шкоди охоронюваним законом правам, свободам чи інтересам окремих громадян, не уявляється можливим охопити формальним складом злочину. Більш того, під істотною шкодою в частині 3 ст. 359 КК необхідно розуміти саме поєднання незаконного використання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації із вчиненням інших злочинів, зокрема передбаченого ст. 163 КК України.

Про таке вирішення зазначеного питання свідчить і судова практика. Так, відповідно до пункту 6 постанови Пленуму Верховного Суду України від 26.12.2003 р. № 15 «Про судову практику у справах про перевищення влади або службових повноважень» істотною шкодою, зокрема, можуть визнаватися порушення охоронюваних Конституцією України чи іншими законами прав і свобод людини та громадянина (право на свободу й особисту недоторканність і недоторканність житла, виборчі, трудові та житлові права тощо) [13].

Отже, істотна шкода в разі незаконного використання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації може виражатися і в порушенні охоронюваного статтею 163 КК України конституційного права особи на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції.

Аналіз закону про кримінальну відповідальність дає нам підстави вважати, що вчинення значної кількості злочинів може бути поєднане з

незаконним використанням спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, однак це не означає, що такі діяння неодмінно слід визнавати кваліфікуючими ознаками у відповідних складах. Із цього можна зробити висновок про те, що немає необхідності виділяти як окрему кваліфікуючу ознаку злочину, передбаченого статтею 163 КК України, вчинення його з використанням спеціальних засобів, призначених для негласного зняття інформації. Такі діяння, на наш погляд, необхідно розглядати як окремий самостійний злочин, передбачений статтею 359 КК України. у разі такого вирішення питання буде ліквідована конкуренція між статтями 163 та 359 КК України.

У тому ж випадку, коли незаконне використання спеціальних засобів, призначених для негласного зняття інформації, поєднується із незаконним порушенням прав і свобод людини та громадянина, зокрема з порушенням таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер, вчинене необхідно кваліфікувати за сукупністю злочинів. у нашому випадку остаточна кваліфікація повинна здійснюватися за частинами 1 або 2 ст. 163 та ч. 3 ст. 359 КК України.

Зазначимо, що схожу точку зору вже висловлювала С. Я. Лихова ще у 2006 р. під час дії попередньої редакції статті 359 КК України [4, с. 302–303]. Однак, на наш погляд, не зовсім обґрунтованою видається пропозиція цього автора щодо остаточної кваліфікації діянь саме за частиною 1 ст. 163 та ч. 1 ст. 359 КК України, адже на ті часи така кваліфікуюча ознака, як заподіяння істотної шкоди охоронюваним законом правам, свободам чи інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам окремих юридичних осіб, була виділена у ч. 2 ст. 359 КК України.

Висновки. Виходячи з вищевикладеного, пропонуємо внести зміни до статті 163 КК України, а саме частину другу цієї статті викласти в такій редакції:

«Ті самі діяння, вчинені повторно, щодо державних чи громадських діячів у зв'язку з їх державною чи громадською діяльністю, щодо журналіста – у зв'язку із здійсненням ним законної професійної діяльності, або вчинені особою з використанням свого службового становища чи особою, яка має доступ до кореспонденції у зв'язку з виконанням професійних обов'язків, – караються ...»

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо удосконалення захисту професійної діяльності журналістів : закон України від 04.02.2016 № 993-VIII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993-19#n6> (дата звернення: 12.06.2019).

2. Кондратов Д. Ю. Діяння як ознака об'єктивної сторони порушення таємниці кореспонденції. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності*. 2013. № 3 (54). С. 74–80.

3. Кваліфікація злочинів у діяльності Національної поліції України : навч. посіб. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Харків : Константа, 2017. 448 с.

4. Лихова С. Я. Злочини у сфері реалізації громадянських, політичних та соціальних прав і свобод людини і громадянина (розділ V Особливої частини КК України) : монографія. Київ : Київський університет, 2006. 573 с.

5. Зінченко І. О. Кримінально-правова охорона виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина. Аналіз законодавства і судової практики : монографія. Харків : Видавець СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2007. 320 с.

6. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 6-те вид., перероб. та доповн. Київ : Юридична думка, 2009. 1236 с.

7. Тростюк З. А. Понятійний апарат Особливої частини Кримінального кодексу України : монографія. Київ : Атіка, 2003. 144 с.

8. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні : закон України від 16.11.1992 № 2782-XII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2782-12> (дата звернення: 12.06.2019).

9. Кримінальний кодекс України : закон України від 15.04.2001 № 2341-III // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 12.06.2019).

10. Про деякі питання застосування судами України законодавства при дачі дозволів на тимчасове обмеження окремих конституційних прав і свобод людини і громадянина під час здійснення оперативно-розшукової діяльності, дізнання і досудового слідства : постанова Пленуму Верховного Суду України від 23.03.2008 № 2 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-08> (дата звернення: 12.06.2019).

11. Анчукова М. В. Кримінально-правова охорона таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер (ст. 163 КК України). *Держава і право. Серія: Юридичні і політичні науки*. 2008. Вип. 42. С. 519–526.

12. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за незаконне поводження із спеціальними технічними засобами негласного отримання інформації: закон України від 15.06.2010 № 2338-VI // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2338-17> (дата звернення: 12.06.2019).

13. Про судову практику у справах про перевищення влади або службових повноважень : постанова Пленуму Верховного Суду України від 26.12.2003 № 15 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0015700-03> (дата звернення: 12.06.2019).

Стаття надійшла до редакції 18.06.2019.

Дмитрий Юрьевич КОНДРАТОВ,

кандидат юридических наук, доцент

(Харьковский национальный университет внутренних дел, г. Харьков, Украина)

КВАЛИФИЦИРУЮЩИЕ ПРИЗНАКИ НАРУШЕНИЯ ТАЙНЫ ПЕРЕПИСКИ, ТЕЛЕФОННЫХ РАЗГОВОРОВ, ТЕЛЕГРАФНОЙ ИЛИ ИНОЙ КОРРЕСПОНДЕНЦИИ, ПЕРЕДАВАЕМОЙ СРЕДСТВАМИ СВЯЗИ ИЛИ ЧЕРЕЗ КОМПЬЮТЕР

На основе анализа действующих уголовно-правовых предписаний и специальной научной литературы дана уголовно-правовая характеристика квалифицирующих признаков нарушения тайны переписки, телефонных разговоров, телеграфной или иной корреспонденции, передаваемой средствами связи или через компьютер, и предложены изменения к части 2 ст. 163 УК Украины.

Ключевые слова: квалифицирующие признаки, повторность, государственные или общественные деятели, журналист, служебное лицо, использование специальных средств, предназначенных для негласного снятия информации.

Dmytro Yu. KONDRATOV,

Ph.D. in Law, Associate Professor

(Kharkiv National University of Internal Affairs, Kharkiv, Ukraine)

QUALIFYING FEATURES OF THE OFFENCE AGAINST PRIVACY OF CORRESPONDENCE, PHONE CONVERSATIONS, TELEGRAPHIC OR OTHER CORRESPONDENCE, TRANSMITTED BY MEANS OF COMMUNICATION OR COMPUTER

The author of the article has provided criminal and legal characteristic of qualifying features of the offence against privacy of correspondence, phone conversations, telegraphic or other correspondence, transmitted by means of communication or computer on the basis of the analysis of current criminal and legal prescriptions and special scientific literature. The author has offered amendments to Part 2 of the Art.163 of the Criminal Code of Ukraine.

Key words: qualifying features, repetition, state or public figures, a journalist, an official, the use of special means intended for secret withdrawal of information.